

Informace pro dobrovolníky ve zdravotně sociálních dobrovolnických programech

Dobrovolnický program ve zdravotnických zařízeních patří k těm programům, ve kterých se dobrovolníci – laici pohybují ve specifickém prostředí nemocnic a pomáhají na odděleních, kde jsou často hospitalizováni lidé těžce nebo dlouhodobě nemocní. Zdravotnické zařízení je navíc charakteristické tím, že má pevně danou organizační a provozní strukturu a na léčbě se podílí tým odborníků z různých profesí. Pro komplexní a kvalitní péči o pacienty je potřeba, aby i dobrovolníci jako „další součást tohoto systému“ si byli dobře vědomi své role, svých předností, možností i nutných omezení a spolupracovali s personálem.

K dobrému a bezpečnému zvládnutí dobrovolnické role v tomto náročném prostředí by měla přispět i následující pravidla a doporučení:

A) Základní role dobrovolníka ve zdravotnickém zařízení:

- Dobrovolník nenahrazuje práci odborného personálu, ale vhodně doplňuje jeho práci tam, kde je to možné.
- Dobrovolník není „pracovníkem v pomáhající profesi“ - není v roli zdravotníka (lékaře nebo zdravotní sestry), ani psychoterapeuta, sociálního pracovníka, fyzioterapeuta nebo rehabilitačního pracovníka i kdyby měl v těchto oborech platné vzdělání, znalosti nebo dovednosti.
- Hlavní privilegium role dobrovolníka – moudrého průvodce je v nabídce a v poskytnutí lidského kontaktu a podpory člověku, který je v dané chvíli nemocný nebo jinak handicapovaný.
- Dobrovolník vykonává pouze takové činnosti, které jsou předem společně domluvené s koordinátorkou dobrovolníků a personálem.
- Pokud dobrovolník zvládne svou činnost v duchu „Tří principů bezpečné dobrovolnické činnosti“ (viz dále), je dobrý předpoklad, že bude pacientovi podporou a může posílit nebo probudit jeho vlastní motivaci k léčbě a uzdravení, aniž by to dobrovolníkovi samotnému ubíralo síly.

B) Tři principy bezpečné dobrovolnické činnosti:

Pro dobré zvládnutí dobrovolnické činnosti je pro dobrovolníka důležité, aby zaujal ke své činnosti a k pacientovi takový postoj, který bude i pro něj samotného co nejvíce bezpečný a nebude se zbytečně vystavovat psychickému a emočnímu stresu.

Následující tři principy vystihují takovou pozici dobrovolníka, ve které je dobrovolník pro pacienta maximálně užitečný a důležitý, a které zároveň umožňují, aby se dobrovolník nevyčerpal a nevydal neefektivně ze všech svých sil:

1. Orientace na to co je ZDRAVÉ, co pacient může, ne na diagnózu a nemoc

- Dobrovolník je jedním z mála osob v prostředí nemocnice, která se nemusí zabývat nemocí jako personál a není na pacienta vázán tak silně emočně jako jeho rodina nebo přátelé.
- Dobrovolník se proto může soustředit výhradně na to, co pacient může dělat i v nemoci, nepotřebuje k tomu nutně znát pacientovu diagnózu, potřebuje pouze informaci o možných

omezeních pohybu, stravy atd. V tomto směru je důležitá spolupráce dobrovolníka s personálem.

2. Orientace na PŘÍTOMNÝ OKAMŽIK, ne na minulost ani budoucnost pacienta

- Dobrovolník může pacientovi nejvíce dát tím, že se mu bude maximálně věnovat ve chvíli, kdy je s ním. I když se při své činnosti může dozvědět mnoho z pacientova životního příběhu (z pacientovy minulosti nebo případné obavy z budoucnosti) a může být do něho samotným pacientem i vtahován, je důležité si uvědomit, že:
 - dobrovolník není zodpovědný za uzdravení a život pacienta,
 - dobrovolník nemůže sám změnit pacientovu minulost nebo budoucnost.
- Dobrovolník může ovlivnit pouze to, co nabízí ze sebe a nechat na pacientovi, co z dobrovolnickovy pomoci využije ať už v přítomném okamžiku nebo pro budoucnost.

3. Orientace na ČINNOST, ne na výsledek svého působení

- Pro dobrovolníka může být silným pokušením se zafixovat na představu, že „po mé návštěvě se pacientův zdravotní stav určitělepší“. Tato „pastička“ pak může dobrovolníkovi přinést zklamání, když se situace nevyvíjí tak, jak „si naplánoval“.
- Je dobré si pamatovat, že o zlepšení pacientova stavu a o jeho vyléčení se stará celý tým lidí a dobrovolníkovo „lidské působení“ má zcela určitě na pacienta pozitivní vliv, i když se to nemusí bezprostředně projevit nebo se to dobrovolník nemusí zpětně dozvědět.

C) Motivace dobrovolníka k činnosti ve zdravotnickém zařízení:

Vhodné:

- Ideální dobrovolník je osoba, která ve svém volném čase nabízí svou energii a dovednosti tam, kde je potřeba.
- Potřeba pacienta (klienta) je prvořadá, dobrovolník má zájem o efektivní pomoc a o klienta, ne o „zajímavý zážitek“.

Nevhodné:

- Když je potřeba dobrovolníka pomáhat větší, než jsou skutečné potřeby a přání klienta nebo pacienta, je dobrovolník náchylný k překračování bezpečných hranic své role. Upřednostněním svých vlastních potřeb může sám způsobovat nevyrovnaný vztah s klientem.
- Když dobrovolník zanedbává své vlastní potřeby a nepečuje o ně, když nerespektuje své limity a psychickou či fyzickou nepohodu. Takové dobrovolnictví je nezdravé a dlouhodobě neudržitelné.
- Když dobrovolníkův zájem „profesionálně“ vstupovat do příběhu a potíží pacienta převládá nad „pouze“ lidským dobrovolnickým kontaktem, v podstatě „klame“ pacienta nebo klienta, protože jako dobrovolník nemůže pacientovi skutečně naplnit a splnit profesionální službu, na kterou má právo jen odborník v odpovídající profesi.